

TEK SAYIDA SÜTUN İÇEREN KAYA MEZARI ÖN CEPHESİ

Mükerrem (USMAN) ANABOLU(*)

Eski Karia bölgesinde bulunan Mazıköy yöresinde, bir yunan tapınağının ön cephesini taklid eden bir kaya mezarı(1) vardır. Ancak bunun ön cephe sütunlarının sayısı 3'dür. Alınlığının ortasında, yuvarlak bir kalkan yer alır(Res. 1).

Gerçi mimarlık kurallarının henüz tam oluşmamış olduğu erken çağlarda, ön cephelerinde tek sayıda sütun içeren tapınaklar (Girit'teki Prusias A Tapınağı(2), Samos'daki Heraion'un İlk Şekli (3), Esas Yunanistan'da Thermos'daki Apollon Tapınağı(4), Atina Akropolis'indeki Hekatonpedon(5), İtalia'da Crimiso'daki Apollon Tapınağı(6), Posidonia (Paestum) daki Basilika Adıyla Anılmakta Olan Tapınak (7), Lokri Epiephirii'deki Dor Tapınağı(8) ve Metapontum'daki Chiesa Di Sansone Adıyla Anılmakta Olan Tapınak (9)) inşa edilmişlerdir, lakin Klâsik Çağdan sonra artık inşa edilmemektedirler. Mazıköy Mezarı'nda, ustaların gelişi güzel çalışmış olmaları sonucu, bu böyle olmuştur.

(*) Prof. Dr., Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü Öğretim Üyesi.

- 1- Mazıköy. Bodrum ilinin Karaova bucağındadır. Strabon'un sözünü etmekte olduğu Bargasa veya Pargasa olabilir.
- 2- W.B. Dinsmoor, *The Architecture of Ancient Greece* (London, New-York, Toronto, Sidney, 3. baskı, 1950), s. 45-47, 59,64.
- 3- W.B. Dinsmoor, *Adı Geçen Eser*, s. 40,45/46,48.
- 4- W.B. Dinsmoor, *Adı Geçen Eser*, s. 41'deki not, s. 42,47/48.
- 5- W.B. Dinsmoor, *Adı Geçen Eser*, s. 71-73, 80, 89, 91, 149, 163, s. 199'daki not, s. 358. lev. xx
- 6- W.B. Dinsmoor, *Adı Geçen Eser*, s. 84, 86, 267, res. 31.
- 7- W.B. Dinsmoor, *Adı Geçen Eser*, s. 73'deki not, s. 110/111, 163, 338. res. 36, lev. xxv.
- 8- W.B. Dinsmoor, *Adı Geçen Eser*, s. 81'deki not, 98, 138, res. 39.
- 9- W.B. Dinsmoor, *Adı Geçen Eser*, s. 97/98.

MÜKERREM (USMAN) ANABOLU

Bildiğimiz üzere sikkelerin ve vazo resimlerinin üzerindeki mimarlık tasvirlerinde de, böyle resimlere rastlanır. Sikkelerdeki tapınak ön cephesi tasvirlerindeki orta sütunlar; kült heykelinin gözükebilmesi için; bazen bilhassa yok edilmişlerdir(10). Lâkin söz konusu olan mezar ön cephesi bir sikke resmi veya vazo üzerindeki bir mimarlık tasviri değildir, üç boyutlu bir taşra sanatı örneğidir.

Acele ile yapılmış olan sikke resimlerinde de, böyle durumlara rastlanır. Örneğin Neokaisareia (Niksar), Nikaia (İznik) ve Nikomedia (İzmit sikkelerinde, 6 sütun yerine 5 sütun resmedilmiştir(11).

-
- 10- M. Usman, **Küçük Asya Sikkeleri Üzerindeki Mimarlık Tasvirleri**, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi'nde 1949 yılında yapılmış olan doktora tezi, basılmamış, s. 275 vd.
- 11- W. H. Waddington, E. Babelon, Th. Reinach, **Recueil Général des Monnaies Grécques d'Asie Mineure**, c. I/I. s. 88, no. 15, lev. XIII/1, c. I/3, s. 485, lev LXXXIV/23 ve s. 558'deki not 3; T.E. Mionnet, **Description des Médailles Antiques**, Ek cild, no. 1237.